ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Petra Příhody a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **V. F.,** zastoupeného JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem se sídlem Praha 9, Bryksova 939, P. O. Box 90, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení,** se sídlem Praha 5, Křížová 25, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 5. 2002, č. j. x,

takto:

I. Žaloba **se zamítá.**

II. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobou (opravným prostředkem) podanou v zákonné lhůtě se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 2. 5. 2002, č. j. x, kterým byla zamítnuta jeho žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945, s odůvodněním, že žádost o odškodnění za dobu věznění od 22. 4. 1987 do 29. 10. 1988 uplatnil dne 4. 12. 2001, a v té době nebyl odsuzující rozsudek Okresního

soudu v Litoměřicích ze dne 27. 5. 1987 sp. zn. 4 T 115/87 zrušen ani podle zákona č. 119/1990 Sb., ani podle zákona č. 198/1993 Sb.

Proti tomu žalobce namítl, že v usnesení Okresního soudu v Litoměřicích č. j. Nt 1009/2001 je v odůvodnění jednoznačně uveden zákon č. 198/1993 Sb., navíc je konstatován i soulad se zákonem č. 119/1990 Sb., snad jen mimo zmeškání lhůty. Svůj nárok proto považuje za důvodný a rozhodnutí žalované za nesprávné.

Žalovaná v písemném vyjádření poukázala na znění zákona č. 261/2001 Sb. s tím, že § 2 odst. 1 stanoví, na které osoby se vztahuje. Pokud jde o odsouzení, musí být splněny podmínky zrušení rozhodnutí o věznění podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu. V případě rozhodnutí vydaných na základě § 33 zákona č. 119/1990 Sb. není situace jednoznačná a např. rozsudkem Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7A 508/2002 bylo vysloveno, že zrušením rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. zmíněná účast na rehabilitaci naplněna není, neboť se tak žádné rozhodnutí o věznění neruší. Žalobce ve lhůtě stanovené v § 6 zákona č. 119/1990 Sb. nepodal návrh na přezkumné řízení, a pokud jde o lhůtu, odkazuje žalovaná na nález pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 46/2000 (zveřejněný pod č. 279/2001 Sb.), jímž byl odmítnut návrh na zrušení tohoto ustanovení s odůvodněním, že každý rehabilitační zákon zavedl určitou proceduru uplatnění nároků, včetně určení lhůt k jejich uplatnění. Stanovení časového limitu pro uplatnění nároku podle Ústavního soudu není v rozporu s principem rovnosti občanů, ani se jím nediskriminuje žádná skupina občanů, nýbrž se tak jen dává průchod potřebě, aby právo bylo uplatněno ve stanovené lhůtě. Lhůta sama nemůže být protiústavní, neboť zaručuje právní jistotu. Žalovaná uzavírá, že navrhovatel (žalobce) měl zaručeno právo domáhat se u soudu svého práva, ovšem ve lhůtě této možnosti nevyužil. Ke zrušení jeho rozhodnutí tak došlo na základě žádosti o povolení obnovy řízení a jeho účast na soudní rehabilitaci byla deklarována až rozhodnutím podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. Proto navrhuje zamítnutí žaloby.

Věc nebyla skončena Vrchním soudem v Praze do 31. 12. 2002, proto byla podle § 132 zákona 150/2002 Sb., soudní řád správní, postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.) - tedy v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Žalobce Nejvyššímu správnímu soudu předložil kopii usnesení Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 19. 9. 2002 o účasti na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. a stejnopis žaloby podaný u Městského soudu v Praze proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 6. 2003, č. x, kterým zamítla jeho další žádost o odškodnění, a to ze dne 27. 12. 1002, podanou z téhož titulu, ovšem doplněnou o uvedené rehabilitační rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalované v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., se právo na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle tohoto zákona vztahuje na občany České republiky, kteří

byli vězněni mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (dále jen "politický vězeň").

Podle § 3 zákona č. 261/2001 Sb. jsou političtí vězni, vdovy a vdovci po nich oprávněnými osobami, které mají nárok na poskytnutí jednorázové částky.

Ze spisu předloženého žalovanou k tomu vyplynulo, že žalobce požádal o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. dne 4. 12. 2001 a k žádosti připojil usnesení Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 21. 11. 2001 č. j. Nt 1009/2001-46 o povolení obnovy řízení podle § 278 odst.1 trestního řádu v trestní věci bývalého Vojenského obvodového soudu Litoměřice sp. zn. 4 T 115/87 a zrušení rozsudku tohoto soudu ze dne 27. 5. 1987 podle § 284 odst. 1 tr. řádu. V usnesení je konstatováno odsouzení žadatele rozsudkem ze dne 27. 5. 1987 pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst.1 trestního zákona a výkon trestu v době od 22. 4. 1987 do 29. 10. 1988. Dále žadatel k žádosti připojil rozsudek Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 21. 11. 2001, č. j. 5T 195/2001-7 o zproštění obžaloby V. F. podle § 226 písm. b) tr. řádu z důvodů, že spáchaný skutek není trestným činem. Po vydání žalobou napadeného rozhodnutí podal žalobce další žádost v prosinci r. 2002 a doplnil ji výše uvedeným usnesením Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 19. 9. 2002.

Jak výše uvedeno, zákon č. 261/2001 Sb. považuje za politického vězně pouze takového vězně, u něhož bylo rozhodnutí o jeho věznění zrušeno buď podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. Některá pravomocná odsuzující soudní rozhodnutí byla sice zrušena přímo zákonem č. 119/1990 Sb. (§ 2), ovšem trestného činu, pro který byl žalobce odsouzen, se tento postup netýkal. Ke zrušení daného odsuzujícího rozsudku podle zákona č. 119/1990 Sb. by tak mohlo dojít jen k návrhu podle § 5 zákona, nebo v důsledku stížnosti pro porušení zákona podané podle § 30 odst. 2 zákona generálním prokurátorem. Žalovaná nebyla oprávněna posuzovat, zda by v případě takového návrhu došlo ke zrušení odsuzujícího rozhodnutí podle zákona č. 119/1990 Sb., ani zda by mohl být úspěšný návrh podle zákona č. 198/1993 Sb.; v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí takové rozhodnutí o zrušení odsuzujícího rozsudku neexistovalo. I když žalobce byl vězněn pro trestný čin politického charakteru a toto rozhodnutí bylo zrušeno, nedošlo ke zrušení způsobem, který předpokládá zákon č. 261/2001 Sb. Tedy žalobce, který v obecném pojetí byl politickým vězněm, nesplňuje tímto zákonem stanovenou podmínku pro postavení politického vězně ve smyslu tohoto zákona. Zákon č. 261/2001 Sb. totiž legislativní zkratku „politický vězeň“ zavádí jen pro účely tohoto zákona a stanoví podmínky k naplnění tohoto pojmu. Přitom nárok na jednorázovou peněžní částku zákon přiznává jen politickému vězni ve smyslu tohoto zákona. Zrušení odsuzujícího rozhodnutí cestou obnovy řízení podle trestního řádu nesouvisí s politickou motivací odsouzení, ale vychází jen ze zákonem splněných podmínek obnovy řízení. Zrušení rozsudku jako nezákonného odpovídá případně možnost náhrady škody podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Soud je v tomto přezkumném řízení oprávněn posuzovat pouze zákonnost postupu a rozhodnutí správního orgánu, tedy soulad rozhodnutí s právním předpisem, podle něhož

bylo rozhodováno. V daném případě žalovaná rozhodla na základě řádně zjištěného skutečného stavu věci a napadené rozhodnutí zákonu odpovídá. Soud při přezkoumání rozhodnutí vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst.1 s. ř. s.); shodná byla právní úprava i v době podání opravného prostředku - § 250i odst.1, § 250 l odst. 2 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2002. Žalované proto nelze vytýkat, že nevzala v úvahu rozhodnutí vydané v prosinci 2002 - tedy po vydání napadeného rozhodnutí. Pokud žalobce podal novou žádost, bylo o ní nově rozhodnuto a rozhodnutí bylo napadeno žalobou; zhodnocení zákonnosti postupu a rozhodnutí žalované v řízení o této další žádosti je věcí tohoto dalšího soudního řízení. Proto se Nejvyšší správní soud nezabýval doplněním argumentace žalobcem v průběhu řízení, ani vyjádřením žalované k problému naplnění zákonných podmínek při vydání rozhodnutí podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb.

Z důvodů shora uvedených Nejvyšší správní soud žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání za podmínky souhlasu účastníků řízení (§ 51 odst.1 s. ř. s.).

Žalobce neměl v tomto soudním řízení úspěch, podle § 60 odst.1 s. ř. s. nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalované náklady řízení přesahující běžnou úřední činnost nevznikly; proto jí soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. 10. 2003

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu